

A daganatos betegségek fájdalomcsillapításának lehetőségei

Dr. Dumele Andreea

(összefoglalót készítette: GYVE Titkárság)

Az előadás a fájdalom definíciójával kezdődött: tényleges vagy potenciális szövetkárosodással összefüggő kellemetlen szenzoros vagy emocionális élmény. A fájdalom egyfajta védekezési mechanizmus a szervezete részéről, ami tanulás eredménye és jelzőrendszerként működik. A fájdalom két féle formában jelentkezhet: lehet akut vagy krónikus. A kétfajta fájdalomtípus között fennállásának időtartamában illetve funkciójában van különbség: az akut fájdalom 3 hónapnál rövidebb ideig áll fenn, és jelzőfunkcióval bír, figyelmeztet valamilyen betegségre, viszont a krónikus fájdalom értelmetlen, hiszen mindig valamilyen betegség mellett jelentkezik, ami lehet testi vagy pszichogén (lelki) eredetű is.

Az előadásban elhangzott, hogy a krónikus fájdalom egyfajta önrontó körként is leírható, hiszen az állandó fájdalom számos egyéb tünet oka és következménye is egyben: egy krónikus fájdalomtól szenvedő ember inaktívvá válik, majd számos lépcsőn keresztül (pl.: testsúly- és testkép változás) szorongáshoz, depresszióhoz vezetve újra fájdalomként jelentkezik. Emiatt a krónikus betegséget önálló betegségként kell értékelni. A krónikus fájdalom leggyakoribb okai a következők lehetnek az előadó szerint: mozgásszervi megbetegedések, műtét vagy trauma következményeként fellépő, neuropátiás (idegi eredetű) fájdalom, fejfájások, iszkémia (vérellátási zavarok) illetve rosszindulatú daganatok következtében fellépő fájdalom. A neuropátiás fájdalom olyan fájdalom, ami idegrendszeri zavar vagy károsodás következtében lép fel. Ilyen esetekben a fájdalom égő, szúró vagy áramütés szerű.

A daganatos fájdalom általában krónikus, de lehet akut és krónikus fájdalom is egyszerre. Általában hiányoznak az akut fájdalomra jellemző testi tünetek, mint például a szapora szívverés, a vérnyomás emelkedés illetve a verejtékezés. Gyakori, hogy a daganat és az áttétek helyétől függően több helyen jelentkezik a fájdalom, így egyszerre több fajta fájdalom is lehetséges, ilyen esetben minden fájdalmat külön-külön kell értékelni. Ezért a fájdalom vagy a fájdalmak pontos leírása elengedhetetlen, ami időigényes folyamat, de a megfelelő gyógyszerelés beállításához létfontosságú.

A fájdalom kezelésére léteznek gyógyszeres és nem gyógyszeres kezelések is. Az előadásban először a nem gyógyszeres kezelésekről volt szó: ilyenek egyes pszichológiai, fizioterápiai, akupunktúrás módszerek és a TENS. A TENS egy olyan eljárás, ami a bőrön keresztül történő idegi ingerlésen alapul.

A gyógyszeres fájdalomcsillapítás minden esetben egy kezelési protokoll alapján történik: ez egy 4 lépcsős szabályzaton alapul, melynek első lépcsője a non-opioid gyógyszerek, az enyhe opioid gyógyszerek, az erős opioid gyógyszerek illetve a legvégső esetben, invazív, azaz a szervezetbe behatolást igénylő (pl.: műtét) eljárások. Ha a nem opioid gyógyszerek nem hatásosak, akkor a gyenge opioid alapú gyógyszerek alkalmazására kerül sor, ha ez sem hatásos, erős opioid gyógyszerek alkalmazása a kezelés, ha ez sem hatásos, utolsó lépcsőként az invazív beavatkozások jönnek. Ezek olyan beavatkozások, amik műtéttel járnak vagy idegblokádok kialakításával gátolják a fájdalom-érzet terjedését.

Az előadásban a legfontosabb és a leghangsúlyosabb információ a következő volt: a gyógyszerelésnek vannak alapszabályai, melyek szerint kerülni kell a rendszertelen gyógyszerbevitt,

azaz követni kell az orvosi utasításokat, mivel a gyógyszerek különféle módon szívódnak fel, illetve ennek az előírt gyógyszer mennyiségnek a mértéke egyénfüggő, amit az orvos a leletek alapján határoz meg.

A gyógyszerek alkalmazásakor a terápia megkezdésekor az orvosnak a beteget tájékoztatni kell az opioid terápia szükségességéről, az esetleges mellékhatásokról és a különleges adminisztratív megkövetelésekről (pl.: egy bizonyos gyógyszert csak az adott gyógyszerházban személyi igazolvány bemutatásával válthat ki a beteg). Emellett fontos a tévhitek eloszlatása is, miszerint a gyógyszer hatására függőség, kábító hatás, visszafordíthatatlan károsodás, fulladás vagy halál alakul ki. Opioid tartalmú gyógyszeres kezelés esetében elengedhetetlen a rendszeres ellenőrzés és monitorozás a terápia hatékonyságának és az esetleges mellékhatások figyelemmel kísérése érdekében.

Az előadást követő beszélgetés során elhangzott, hogy az Országos Onkológiai Intézet Fájdalomcsillapítási Ambulanciájára vizsgálat céljából kezelőorvosi, vagy család-orvosi beutaló szükséges. A beutaló birtokában a 06-1/224-8756 telefonszámon kell vizsgálati időpontot kérni. A vizsgálatra valamennyi leletet, zárójelentést, a szedett gyógyszerek jegyzékét vinni kell.